

Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Editörler:

M. Engin DENİZ

Atılgan ERÖZKAN

14. Baskı

Editörler: Prof. Dr. M. Engin DENİZ - Prof. Dr. Atılğan ERÖZKAN

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK

ISBN 978-605-241-049-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: 2006, Ankara

14. Baskı: Mart 2022, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bireylerin diğer insanları tanıyabilmeleri, onları anlayabilmeleri ve sonrasında da onlara yardımcı olabilmeleri için öncelikli olarak kendilerini tanıyabilmeleri gerekmektedir. Kendini tanıma ise bilgi çağını yaşamakta olan bizler için çok boyutlu bir kavram olarak benlik, özyeterlik, özsaygı, özgüven vb. birçok önemli diğer kavramlarla doğrudan ilişkili olarak ortaya çıkmaktadır. Kendini tanımayı başarabilen bireyler, diğer bireyleri de tanıyabilme ve anlayabilme becerisine sahip olabilmektedir. Günümüzde okul öncesi eğitimden başlayarak ilkökul, ortaokul ve yükseköğretim öğrencilerinin kendilerini ve dolayısıyla başkalarını tanıyabilme ve anlayabilmelerinin ve çevreleriyle olan etkileşimlerinde bir denge oluşturarak uyumlu-sağlıklı bireyler olabilmelerinin ön koşulu ise onlara, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması ve bu hizmetlerden yararlanmalarının sağlanmasından geçmektedir. Ancak bu şekilde problemlerin çözülmesi ve sorunların giderilmesi mümkün olabilecek, içinde yaşadığımız koşullar daha iyi hale dönüştürülebilecektir.

Fakültelerinde, Psikolojik Danışma ve Rehberlik derslerini yürüten uzmanlar tarafından, dersin içeriğine uygun olarak hazırlanan bu kitap, on bir bölümden oluşmaktadır. Yazarlar bölümlerin hazırlanmasında, kuramsal bilgilerin yanında, konuların örneklerle daha anlaşılır hale getirilmesine çalışmışlardır. Kitaptan yararlanmaların, ilgili bölüm hakkında, önceden ne öğrenecekleri hakkında bir fikir verebilmek amacıyla, öğrenme hedefleri yazılmıştır. Bölüm sonlarında ise öğrenme hedeflerinin gerçekleşme düzeyini belirleyebilmek amacıyla, değerlendirme sorularına yer verilmiştir. Bu çalışmada, diğer Psikolojik Danışma ve Rehberlik kitaplarından farklı olarak, öğretmen ve öğretmen adaylarımızın psikolojik danışma sürecine ilişkin bir bakış açısına sahip olabilmeleri için “Psikolojik Danışma Süreci” bölümü yer almaktadır. Bireyin gelişiminin sürekli olduğu ve dolayısıyla psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin çok boyutlu olarak ele alınması gerektiğini vurgulayan çağdaş rehberlik anlayışı olan, gelişimsel rehberlik anlayışı “Eğitimde Rehberlik Hizmetleri” bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Diğer bölümlerde de Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanının önemli konu başlıkları detaylı olarak açıklanmıştır.

Kitabın hazırlanması sürecinde, tüm bölüm yazarı meslektaşlarıma, gösterdikleri özveri ve yoğun çalışmalarından dolayı çok teşekkür ediyorum. Bu ürün, Onların hem birikimlerinin hem emeklerinin hem de titiz çalışmalarının sonucunda ortaya çıkmıştır.

Kitabımızın bu son baskısının yayımlanmasında titiz çalışmalarından ve emeklerinden dolayı PEGEM AKADEMİ Yayıncılık sahibi Servet SARIKAYA'ya ve çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

Kitabımızın öğretmen yetiştiren Fakültelerde öğrenimlerini sürdürmekte olan öğrencilerimiz -öğretmen adaylarımız- ve tüm kademelerde görevlerini büyük bir özveri ile yürütmekte olan öğretim elemanları ve öğretmenler için kaynak bir kitap olabilmesi umuduyla.

Sevgi ve saygılarımla.

Editörler:

Prof. Dr. M. Engin DENİZ

Prof. Dr. Atılgan ERÖZKAN

Mart, 2022, İstanbul

Bölümler ve Yazarları

Editörler: Prof. Dr. M. Engin Deniz - Prof. Dr. Atılgan Erözkan

- 1. Bölüm: *Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Temel Kavramları, İlkeleri ve Tarihçe***
Prof. Dr. Yasemin YAVUZER, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3061-4615
- 2. Bölüm: *Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Başlıca Hizmet Türleri***
Doç. Dr. Durmuş ÜMMET, Marmara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8318-9026
- 3. Bölüm: *Okullarda Rehberlik Servisleri-Hizmetleri***
Öğr. Gör. Mehmet Taki YILMAZ, Sinop Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8309-7703
- 4. Bölüm: *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri***
Doç. Dr. Emine DURMUŞ, İnönü Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7102-5833
- 5. Bölüm: *Kişisel Rehberlik***
Prof. Dr. M. Engin DENİZ, Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7930-3121
- 6. Bölüm: *Eğitsel Rehberlik***
Prof. Dr. Erdal HAMARTA, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0925-3824
- 7. Bölüm: *Mesleki Rehberlik ve Danışmanlık***
Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN, Atatürk Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9647-438X

8. Bölüm: *Bireyi Tanıma ve Bireyi Tanıma Teknikleri*

Doç. Dr. Müge AKBAĞ, *Marmara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0003-0507-9072

9. Bölüm: *Psikolojik Danışma Süreci*

Prof. Dr. Atılgan ERÖZKAN, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-8499-6786

10. Bölüm: *Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetlerinin Örgütlenme Biçimi, Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları*

Doç. Dr. Fikret GÜLAÇTI, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-3200-1994

11. Bölüm: *Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması*

Prof. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ, *Selçuk Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-6762-1990

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK: TEMEL KAVRAMLARI, İLKELERİ VE TARİHÇE

Giriş.....	2
Temel Kavramlar	2
Rehberlik	2
Psikolojik Danışma	5
Psikolojik Danışma ve Rehberliğin İlkeleri.....	10
Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile Eğitim Arasındaki İlişki	12
Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile Kültür Arasındaki İlişki.....	14
Psikolojik Danışma ve Rehberliğin Gelişimini Etkileyen Faktörler	15
Tarihsel Gelişim.....	17
Amerika Birleşik Devletleri'nde PDR Hizmetlerinin Gelişimi	17
Avrupa'da PDR Hizmetlerinin Gelişimi	20
Türkiye'de PDR Hizmetlerinin Gelişimi.....	20
(1) Başlangıç Yılları (1950-1956).....	20
(2) Oluşum Yılları (1957-1969)	21
(3) Okullarda PDR Servislerinin Oluşturulması (1970-1981)	22
(4) PDR Lisans Programlarının Oluşturulması (1982-1994)	24
(5) Standartlaşmayla İlgili Çabaların Başlaması (1995-....)	26
Özet	28
Değerlendirme Soruları.....	29
Kaynakça.....	34

2. BÖLÜM

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMADA BAŞLICA HİZMET TÜRLERİ

Rehberlikte Başlıca Hizmet Türleri.....	40
Giriş.....	40
Hizmetin Yürütüldüğü Alana Göre Rehberlik Türleri	40
Eğitim Alanında Rehberlik Hizmetleri	41
Endüstri Alanında Rehberlik Hizmetleri.....	41
Sağlık Alanında Rehberlik Hizmetleri.....	42
Sosyal Yardım Alanında Rehberlik Hizmetleri	42

Kişi Sayısına Göre Rehberlik Türleri.....	43
Bireysel Rehberlik	44
Grup Rehberliği.....	44
Temel İşlevlerine Göre Rehberlik Türleri.....	44
Önleyici Rehberlik İşlevi.....	45
Uyum Sağlayıcı Rehberlik İşlevi.....	45
Yöneltici Rehberlik İşlevi.....	46
Tamamlayıcı Rehberlik İşlevi.....	47
Ayarlayıcı Rehberlik İşlevi.....	47
Geliştirici Rehberlik İşlevi.....	47
Problem Alanına Göre Rehberlik Türleri.....	48
Eğitsel Rehberlik.....	48
Mesleki Rehberlik.....	49
Kişisel-Sosyal Rehberlik	50
Eğitim Düzeyine Göre Rehberlik Türleri	51
Okul Öncesinde Rehberlik Hizmetleri.....	52
İlkokulda Rehberlik Hizmetleri.....	53
Ortaokulda Rehberlik Hizmetleri	54
Ortaöğretimde Rehberlik Hizmetleri.....	54
Yükseköğretimde Rehberlik Hizmetleri.....	55
Özet	56
Değerlendirme Soruları.....	57
Kaynakça.....	63

3. BÖLÜM

OKULLARDA REHBERLİK SERVİSLERİ-HİZMETLERİ

Giriş.....	66
Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Sınıflandırılması	71
Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Öğrenciye Dönük Doğrudan Hizmet Alanları	73
Psikolojik Danışma Hizmetleri	73
Oryantasyon (Yeni Duruma – Ortama Alıştırma) Hizmetleri	78
Öğrenciyi Tanıma Hizmetleri.....	80
Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetleri.....	81
Sevk (Yardım Almaya Yönlendirme) Hizmetleri.....	84
Yöneltme ve Yerleştirme Hizmetleri	85
İlkokul ve Ortaokulda Yönelme Çalışmaları.....	86
İlkokul ve Ortaokulda Yönelmenin İlkeleri.....	87
İlkokul ve Ortaokulda Yönelme Usul Ve Esasları.....	87
İzleme ve Değerlendirme Hizmetleri	88

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Öğrenciye Dönük Dolaylı Hizmet Alanları.....	89
Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Hazırlanması	90
Konsültasyon (Müşavirlik-Danışma) Hizmetleri	92
Anne – Babalara Rehberlik	97
Çevre ile İlişkiler	98
Süpervizyon	99
Araştırma ve Değerlendirme Hizmetleri	99
Özet	101
Değerlendirme Soruları.....	102
Kaynakça.....	107

4. BÖLÜM

EĞİTİMDE REHBERLİK HİZMETLERİ

Giriş.....	111
Rehberlik Hizmetlerinde Gelişimsel Yaklaşım	112
Gelişimsel Yaklaşımın Temelleri	113
Rehberlikte Çağdaş Yaklaşım: Gelişimsel Rehberlik	122
Değerlendirme Soruları.....	136
Kaynakça.....	140

5. BÖLÜM

KİŞİSEL REHBERLİK

Giriş.....	142
Kişisel Rehberliğin Tanımı ve Kapsamı.....	142
Kişisel Rehberlik Hizmetleri ve Problem Alanları	144
Kişisel Rehberlik Hizmetleri ve Duygusal Zeka	156
Sosyal Beceri Eğitimi	159
Kişisel Rehberlik Hizmetleri ve Öğretmen	166
Ek 1*	169
Ek 2*	171
Ek 3*	173
Ek 4*	175
Ek 5*	176
Değerlendirme Soruları.....	179
Kaynakça.....	184

6. BÖLÜM

EĞİTSEL REHBERLİK

Ali'yi Tanıyor Musunuz?.....	188
Eğitsel Rehberlik.....	190
Eğitsel Rehberliğin Amaçları	190
Eğitsel Rehberliğin Kapsamı	191
Rehber Öğretmenlerin (Psikolojik Danışmanlar) Sorumlulukları.....	192
Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Sorumlulukları	193
Eğitsel Rehberlik Hizmetlerinin Yoğunlaştığı Alanlar	193
Öğrenme Stratejileri.....	202
Zamanı Etkili Kullanma ve Planlı Çalışma	204
Çalışma Ortamının Düzenlenmesi	206
Güdülenme.....	207
Etkin Dinleme.....	211
Etkili Okuma	214
Özet	215
Ek 1.....	216
Ek 2.....	217
Değerlendirme Soruları.....	219
Kaynakça.....	224

7. BÖLÜM

MESLEKİ REHBERLİK VE DANIŞMANLIK

Mesleki Rehberlik Ve Kariyer Danışmanlığı Nedir?	227
Kariyer Danışmanlarının Sahip Olması Gereken Bilgiler.....	227
Kariyer Danışmanının Sahip Olması Gereken Beceriler	228
Danışanın Kendisini Tanımaya Yönelik Sorular	229
Kariyer Danışmanlığında Test ve Anket Kullanımı.....	233
Kariyer Danışmanlığına Getirilen Sorunlar	234
Kariyer Danışmanlığının Getirileri Nelerdir?	236
Kariyer Danışmanlığında Akran Danışmanlığı Kullanımı.....	237
Mesleki Gelişim Kuramları	237
Kaynakça.....	245

8. BÖLÜM

BİREYİ TANIMA VE BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

Giriş.....	248
Bireyi Tanımının Amacı ve Gereği.....	249
Bireyi Tanımada İzlenmesi Gereken Temel İlkeler.....	250
Öğrencileri Hangi Özellikleri İle Tanımak Gerekir?.....	253
Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması.....	254
Bireyi Tanımada Psikolojik Testler.....	254
Rehberlikte Kullanılan Testlerde Aranılan Psikometrik Özellikler.....	255
Psikolojik Testlerin Sınıflandırılması.....	256
Bireyi Tanımada Test Dışı Teknikler.....	260
Başarısızlık Nedenleri Anketi.....	273
Özet.....	280
Değerlendirme Soruları.....	281
Kaynakça.....	285
Ek 1. Sosyometri Uygulama Örnekleri.....	286
Ek 2. Zaman Cetveli.....	287
Ek 3. Kime Göre Ben Neyim?.....	288
Ek 4. Anekdot Örneği.....	290

9. BÖLÜM

PSİKOLOJİK DANIŞMA SÜRECİ

Giriş.....	292
Bir Yardım Süreci Olarak Danışma.....	292
Amaç Belirleme.....	297
Süreci Tanımlama.....	297
İlişki Kurma.....	297
İşbirliği Oluşturma.....	299
Etkili-Etkin Dinleme.....	299
Danışanın Problemini Anlama, Tanımlama ve Keşfetme.....	300
Problemin Çözümü İçin Plan Yapma.....	303
Gelişme.....	304
Çözümü Uygulama, Sonucu Planlama ve Sonlandırma.....	304
Danışma Sürecinde Danışmanın Rolü ve İşlevi.....	305
Danışma Sürecinde Yararlanılan İlke ve Teknikler.....	305
Bireysel Danışma.....	308
Grupla Danışma.....	308
Psikanalitik Yaklaşımda Süreç.....	310
Varoluşçu Yaklaşımda Süreç.....	311
Gestalt Yaklaşımında Süreç.....	311

Adlerian Yaklaşımında Süreç	312
Danışandan Hız Alan Yaklaşımında Süreç.....	313
Davranışçı Yaklaşımında Süreç.....	313
Akılcı-Duygusal Yaklaşımında Süreç.....	314
Gerçeklik Yaklaşımında Süreç	315
Transaksiyonel Analiz Yaklaşımında Süreç.....	315
Bilişsel Yaklaşımında Süreç.....	316
Çözüm Odaklı Yaklaşımında Süreç.....	317
Anlatımsal (Öyküsel) Yaklaşımında Süreç	318
Feminist Yaklaşımında Süreç	320
Aile Sistemleri Yaklaşımında Süreç.....	321
Özet	322
Değerlendirme Soruları.....	323
Kaynakça.....	328

10. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK DANIŞMA HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENME BİÇİMİ, PERSONELİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Örgütünün Tarihçesi.....	332
Milli Eğitim Müdürlüklerinde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	337
Özet	357
Değerlendirme Soruları.....	359
Kaynakça.....	364

11. BÖLÜM

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK PROGRAMLARININ HAZIRLANMASI

Giriş.....	366
Kapsamlı PDR Programı Modeli.....	367
Kapsamlı PDR Programlarının Unsurları.....	369
İçerik	370
Yapısal Çerçeve	371
Zaman	373
Kapsamlı PDR Programlarının Hazırlanması.....	374
Özet	397
Değerlendirme Soruları.....	399
Kaynakça.....	403

Yazarlar Hakkında.....	405
-------------------------------	------------

1. BÖLÜM

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK: TEMEL KAVRAMLARI, İLKELERİ VE TARİHÇE

Prof. Dr. Yasemin YAVUZER
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Bu bölüm sonunda hedefimiz;

- Psikolojik danışma ve rehberliğin anlamı, amacı ve temel kavramlarını açıklayabilecek,
- Psikolojik danışma uzmanlık alanlarını tanıyacak,
- Psikolojik danışma ve rehberlik ilkelerini açıklayabilecek ve yanlış anlayışları bilecek,
- Psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitim ve kültür arasındaki ilişkiyi görebilecek,
- Psikolojik danışma ve rehberliğin gelişimini etkileyen faktörleri açıklayabilecek,
- Dünyada ve Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberliğin tarihsel gelişiminin nasıl olduğunu öğrenebileceksiniz.

GİRİŞ

Temel Kavramlar

Rehberlik

Başlangıçta rehberliğin bir alt hizmet alanı olarak kabul edilen psikolojik danışma hizmetleri, zaman içinde giderek artan bir önem kazanmış ve neredeyse rehberlikten bağımsız bir hizmet alanı haline gelmiştir.¹ Önceleri sadece rehberlik diye anılan bu hizmetler, zamanla “Rehberlik ve Psikolojik Danışma”, sonra da sunulan hizmetlerin psikolojik yönüne daha fazla vurgu yapmak için “Psikolojik Danışma ve Rehberlik” olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Hatta son yıllarda, psikolojik danışma hizmetleri o kadar popüler olmuştur ki, bu hizmetlerin, rehberliği zaten kapsadığı görüşü yaygınlık kazanınca rehberlik sözcüğü neredeyse tamamen kaldırılma noktasına gelmiştir. Psikolojik Danışma ve Rehberliğin ortaya çıktığı Amerika Birleşik Devletleri’nde esas alanın psikolojik danışma olduğu, rehberliğin ise psikolojik danışma kapsamında daha küçük bir yere sahip olduğu anlayışı yerleşeli uzun zaman olmuştur. Başlangıçta mesleki rehberlik hizmetlerine odaklanan çalışmalar, 1952 yılında Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği (APGA) kurularak hizmet alanı genişletilmiştir. Bu dernek 1983’te Amerikan Psikolojik Danışma ve Gelişim Derneği (AACD) ve 1992’de Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (American Counseling Association-ACA) adını almış ve rehberlik sözcüğü derneğin isminden çıkartılmıştır. Bu sözcüğün tarihsel önemi günümüzde kullanımından daha fazladır. Okullarda rehberlik halen mevcuttur, ancak okul psikolojik danışmanlığı programının uygulama bileşenlerinden birisi olan sınıf rehberliği programını etiketlemek için kullanılmaktadır.² Sınıf rehberliği programı, okul psikolojik danışmanlığı programındaki yeterliliklerin kazandırılması amacıyla ve sınıflarda belirlenen öğrenci gereksinimleri doğrultusunda geliştirilen, okul psikolojik danışmanlarının konsültasyon ve liderliğinde öğretmenler tarafından yürütülen ve eğitim-öğretim yılı boyunca haftalık olarak uygulanan sınıf temelli eğitim programını ifade etmektedir.³

Tarihsel süreçte rehberliğin çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- “Rehberlik, bir insanın başka bir insana ya da gruba, o insanın ya da grubun en iyi biçimde yaşamasına, insanların kendilerini gerçekleştirmelerine en elverişli yolları bulabilmeleri için yapılan yardımlardır”.⁴
- “Rehberlik, bireyin en verimli bir şekilde gelişmesini ve doyum verici uyumlar sağlamasında gerekli olan tercihleri, yorumları, planları yapmasına ve kararlar vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve

bu tercih ve kararları yürütmesi için bireye yapılan sistemli ve profesyonel bir yardımdır”.⁵

- “Rehberlik, bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirme için yapılan sistematik ve profesyonel bir yardım sürecidir”.⁶
- “Rehberlik, bireylere, giderek artan bir biçimde başkalarının yardımı olmadan bağımsız olarak karar vermede ve kendi tercihlerini yapmada yetenek, yetenek ve becerilerini anlama, uyarma ve geliştirmeye yardım etmektir”.⁷
- “Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır”.⁸
- “Bireylere çağdaş dünyanın ihtiyacı olan, mutlu ve üretken insanlar olabilmeleri için gerekli niteliklere ulaşmaları amacıyla, uzman kişilerce yapılan yardımları içeren bir süreçtir”.⁹

Bu tanımlar incelendiğinde dikkat çeken ortak öğeler şunlardır:

- Rehberlik tek bir işlem değildir, belirli basamakları bulunan ve birbirine dayanan bir dizi etkinlikleri kapsayan bir süreçtir.
- Rehberlik psikolojik yardım hizmeti olarak profesyonel düzeyde sunulmaktadır.
- Rehberlik yardımının merkezinde birey vardır, tüm çabalar bireyin mutlu ve üretken olabilmesi için bazı nitelikleri kazanmasına yöneliktir.
- Rehberlik bireyin seçimler yapmasına/karar vermesine yardım etmeye odaklanmaktadır.
- Rehberlik yardımının nihai amacı bireyin kendini gerçekleştirmesidir.

Başlangıçta mesleki rehberlik olarak anılan okul rehberlik uygulamaları, 1930’larda beş hizmet ile (bilgi verme, değerlendirme, psikolojik danışma, yerleştirme ve izleme) öğrenci kişilik hizmetleri içinde yer almaktaydı. 1970’li yıllarda geleneksel modele yöneltilen yoğun eleştiriler “gelişimsel rehberlik”, “kapsamlı gelişimsel rehberlik” ya da “önleyici rehberlik” adı verilen yeni modellerin doğmasına yol açmıştır. Gelişimsel rehberlik, okuldaki tüm öğrencilerin gelişimini desteklemeye ve çeşitli yaşam becerileri kazandırarak iyilik halini güçlendirmeye odaklanan bir modeldir²⁵. Dolayısıyla geleneksel modelde rehberliğin nihai amacı kendini gerçekleştirme iken, gelişimsel modelde rehberliğin nihai amacı yaşam kariyeri gelişimini desteklemektir.¹⁰